

MİLLİYETÇİ HAREKET PARTİSİ
T.B.M.M. GRUP BAŞKANLIĞI

Tarih: 19.02.2010

Sayı: 2010/5436

10/646

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Ülkemizdeki çay üretiminin ve çay üreticilerinin sorunlarının araştırılması ve gerekli önlemlerin alınması amacıyla, Anayasa'nın 98, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması açılması için gereğinin yapılmasını arz ederiz.

1. SÜLEYMAN LATİF YUNUSOĞLU - TRABZON
2. BEYTULLAH ASİL - ESKİŞEHİR
3. MEHMET ŞANDIR - MERSİN
4. SÜLEYMAN NEVZAT KORKMAZ - ISPARTA
5. MURAT ÖZKAN - GİRESUN
6. DURMUŞALİ TORLAK - İSTANBUL
7. REŞAT DOĞRU - TOKAT
8. HASAN ÇALIŞ - KARAMAN
9. RIDVAN YALÇIN - ORDU
10. KAMİL ERDAL SİPAHİ - İZMİR
11. MUSTAFA KALAYCI - KONYA
12. ALİM İŞİK - KÜTAHYA
13. MEHMET SERDAROĞLU - KASTAMONU
14. AHMET DURAN BULUT - BALIKESİR
15. ERTUĞRUL KUMCUOĞLU - AYDIN
16. ŞENOL BAL - İZMİR
17. MUHARREM VARLI - ADANA
18. METİN ERGUN - MUĞLA
19. KADİR URAL - MERSİN
20. AKİF AKKUŞ - MERSİN

GEREKÇE

Ülkemizde 1937 yılında Çay Kanunu çıkarılmış, 1938 yılında ilk yaş çay ürünü elde edilmiştir. 1940 yılında Ziraat Bankası'ndan çay üreticisine 5 yıl süre ile faizsiz kredi verilmiştir. 1947 yılında 60 ton/gün kapasiteli ilk çay fabrikası açılmıştır. 1984 tarihinde ise çay tarımı, üretimi, işletmesi ve satışı serbest bırakılmıştır. Günümüzde Çaykur'a ait 46 adet yaş çay işleme fabrikası, 3 adet paketleme fabrikası, özel sektöre ait 200 dolayında yaş çay işleme fabrikası bulunmaktadır.

Dünyada 40'a yakın ülkede çay tarımı yapılmaktadır. Bu 40 ülkenin 15'inde çay üretimi çok azdır. Geriye kalan 25 ülkenin içinde Türkiye'nin çay üretimi önemli büyüklüktedir.

Türkiye'de yaklaşık 76 bin 600 hektarlık alanda 205 milyon ton çay üretilmektedir. Türkiye çay üretiminde dünyada Çin, Hindistan, Sri Lanka ve Kenya'dan sonra 5. durumdadır. Ülkemizde 205 bin aile, yaklaşık 1 milyon insanımızın tek geçim kaynağı çaydır.

Türkiye, üretici ülkeler arasında çay tarım alanlarının genişliği bakımından 6. sırada, kuru çay üretimi yönünden 5. sırada; yıllık kişi başına tüketim bakımından ise 4. sırada (yıllık kişi başına çay tüketimi 2,36 kg) yer almaktadır.

Hindistan ve Sri Lanka gibi ülkelerde ise iklimden ötürü bütün yıl boyunca çay üretimi yapılmakta, bu nedenle de o ülkelerde çay, ülkemize göre daha düşük maliyetle elde edilmektedir. Türkiye'de 1 kg çayın maliyeti yaklaşık 2,5-3 dolar iken, anılan ülkelerde 1 dolar düzeyindedir. Türkiye'de 767 bin dönüm arazide çay üretimi yapılmakta; Rize'de 500 bin; Trabzon'da ise 158 bin dönüm arazide çay üretilmektedir. 2005 yılı için dönüme verim 1.544 kg; üretici başına ortalama üretim 5.844 kg'dır.

Çay tarımı bölgede çoğunlukla küçük aile işletmeciliği şeklinde yapılmaktadır. Çay üreticilerinin %80'i 0,5-5 dekar, %18'i 6-10 dekar, %2'si 11-15 dekara kadar çaylık alana sahiptir.

Çay bahçeleri miras hukuku nedeniyle giderek bölünmekte ve ekonomik olmaktan uzaklaşmaktadır. Çay tarım alanlarında işletme büyüklüğünün optimum işletme

büyükliğünden daha düşük seviyede olması üretim maliyetlerinin artmasına, ailenin geçimini temin edecek gelir düzeyinin yetersiz olmasına ve üreticilere teknik tarımsal yöntemleri benimsetmeyi zorlaştırmaktadır.

Biz çay üretiminde dünyanın ilk 5 ülkesinden biri olmamıza rağmen, ihracatı teşvik etmeyi bırakın, ithalatın önüne geçemiyoruz.

Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu'nun ÇAY İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ 2007 YILI FAALİYET RAPORUNDA ülkemizde çay üretimi maliyetlerinin diğer üretici ülkelerin maliyetlerinden 4-5 kat fazla olduğu ifade edilmektedir.

Başbakan Sayın Recep Tayyip Erdoğan 2002 yılında Rize'de yaptığı konuşmada, yaş çayın fiyatının 750 lira olmasını istemişti. Üretici 750 lirayı Başbakanın iktidarının ancak 7. yılında görebildi.

Çay fiyatında son 14 yılda bir önceki seneye göre artışın en çok 1996'da olduğunu görüyoruz. 2001 kriz döneminde bile çay fiyatındaki artış yüzde 53 iken, 2009 da bir önceki yıla göre artış yüzde 7.19'dur.

Bu tablo, çay üreticilerinin çok ciddi sorunları olduğunu bir başka göstergesidir.

Hem ihracatı artırmak, hem de ithalatı engellemek için çayda yapılması gereken minimum maliyetle, maksimum kaliteyi yakalayacak bir çay üretimi politikasının hayata geçirilmesi gerekmektedir.

Türkiye çay üretiminde dünyanın ilk 5 ülkesinden biri olmasına rağmen, ihracatı teşvik etmeyi bırakın, ithalatın önüne geçemeyen bir ülkedir.

Bütün bu sorunların araştırılması ve gerekli önlemlerin alınması gereklidir.